

5. Никифорак І.І. Внутрішньогосподарський контроль доходів та витрат в системі управління підприємств міського електротранспорту / І. І. Никифорак // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Вип. 334. Економіка. – Чернівці, 2007. – С.80-84.

Е. Высокая

Особенности деятельности предприятий городского пассажирского транспорта и их влияние на формирование финансовых результатов

В статье рассмотрены особенности деятельности предприятий городского пассажирского транспорта. Определены и аргументированы способы влияния специфики организационно-технологического процесса осуществления пассажирских перевозок на порядок формирования доходов, расходов и результатов деятельности.

Y. Visokaya

The peculiarities of the urban passenger transport enterprises and their influence the forming of the financial result

The peculiarities of the urban passenger transport enterprises are examined in this article. There is also defined and argued the specific organization technological process realization of the passenger transport and its methods of influence on the formation of income, expenses and the activities of the results.

Одержано 27.11.09

УДК 657

О.М. Гай, доц., канд. екон. наук, І.В. Рузмайкіна, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства в рамках бухгалтерського обліку

У статті досліджено місце бухгалтерського обліку та фінансової звітності в інформаційному забезпеченні аналізу фінансового стану підприємства. Звернуто увагу на розширення функцій бухгалтерської служби, на яку часто покладається аналіз діяльності підприємства та трансформація бухгалтерської інформації для управлінського персоналу. Розглянуто питання інтеграції обліку, як засобу створення ефективної системи облікової інформації для цілей управління підприємством.

фінансовий стан підприємства, аналіз фінансового стану, бухгалтерський облік, фінансова звітність

На мікрорівні фінансовий стан є однією з основних оцінок господарської діяльності підприємства. Він визначає найважливіші характеристики конкурентоспроможності підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є основою ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин: як самого підприємства, так і його ділових партнерів.

В даний час економічний аналіз перетворився на одну з істотних функцій управління виробництвом. Він служить важливим засобом при виробленні і обґрунтуванні управлінських рішень. Завдання аналізу полягає в отриманні відомостей про стан і результати діяльності підприємства, про величину і причини відхилень в діяльності об'єктів, що вивчаються, а також про наявні резерви виробництва.

© О.М. Гай, І.В. Рузмайкіна. 2009

Дослідження вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі обліку й економічного аналізу знайшли своє втілення в наукових працях В.В. Бабича, М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, А.М. Герасимовича, В.П. Завгороднього, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, А.М. Кузьмінського, Г.М. Мельничука, П.Т. Саблука, В.К. Савчука, В.І. Самборського, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка, А.Д. Шеремета та інших.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій свідчить про значну зацікавленість вивчення питань інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств для ефективного управління економічними процесами. Зазначимо, що сьогодні існують складності проведення аналізу фінансового стану, що обумовлено нестабільністю економіки і її кризовим станом.

Метою статті є дослідження інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства, зокрема його основного джерела – бухгалтерського обліку.

Економічний аналіз являє собою процес, побудований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх результатів діяльності. Таким чином, головною метою економічного аналізу є глибоке, науково обґрунтоване дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів в єдиному виробничо-комерційному процесі і, як наслідок, зниження неминучої невідомості, пов'язаної з прийняттям економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

Аналіз фінансового стану підприємства є важливим розділом економічного аналізу. Фінансовий стан господарюючого суб'єкта – це характеристика його фінансової конкурентоспроможності, використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою і іншими господарюючими суб'єктами.

В цих умовах змінюється роль бухгалтерії, в чій функції все частіше входить не лише ведення поточного обліку і складання звітності, а і часто економічний аналіз в цілях управління підприємством. Бухгалтерський облік є основним і єдиним видом обліку, за допомогою якого фіксація роботи підприємства здійснюється в цілому, як сукупності. Первинним джерелом економічної інформації служать дані бухгалтерського, статистичного і оперативного обліку про стан і використання всіх видів ресурсів виробництва, процес виробництва продукції, її реалізації, фінансових результатів і т. ін.

Бухгалтерський облік і звітність дають якнайповніше уявлення про наявні господарські засоби та результати діяльності підприємства.

Статистичний облік і звітність відображають сукупність масових процесів, характеризують їх з кількісного боку і дозволяють виявити певні економічні закономірності.

Оперативний облік і звітність застосовуються на окремих ділянках підприємств і забезпечують швидке отримання інформації.

Вибіркові облікові дані сприяють поглибленню і деталізації при вивченні показників звітності. Вибіркові дані розглядаються як джерело облікового характеру, оскільки черпаються з поточного бухгалтерського обліку і первинної документації.

З розвитком світового господарства управлінські функції бухгалтерського обліку весь час поглиблюються та розширюються. Нині бухгалтерський облік став засобом розумового узагальнення економіко-правових відносин у суспільстві, перетворився в об'єктивну необхідність сучасного способу життя на міжнародному рівні.

Бухгалтерський облік сьогодні – це система безперервного, суцільного та взаємопов'язаного спостереження та відображення у грошовому виразі за створенням суспільного продукту і пов'язаних з ним процесів обміну, розподілу та перерозподілу, за наявністю та рухом майна конкретного господарства, його майнових відносин з

метою одержання інформації і її систематизації, яка потрібна для управління діяльністю господарства будь-якого масштабу та рівня.

Бухгалтерський облік є основним видом господарського обліку як з погляду зібраної в ньому інформації, її точності, достовірності, так і охоплення суспільних явищ. З його допомогою досягаються документальне оформлення і безперервне відображення і реєстрація господарських операцій в їх взаємообумовленості та зв'язку з обов'язковим використанням вартісних вимірників.

Головне місце в інформаційному забезпеченні аналізу фінансового стану займає бухгалтерська звітність, яка дає досвідченому аналітику повну інформацію про фінансовий стан, стійкість положення і можливі перспективи підприємства.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено: «Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період» [1].

З погляду фінансового аналізу є три основні вимоги до бухгалтерської звітності. Вона повинна уможлилювати:

- оцінку динаміки та перспектив одержання прибутку підприємством;
- оцінку наявних у підприємства фінансових ресурсів та ефективності їх використання;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансів для здійснення інвестиційної політики.

Фінансова звітність є структурованим представленням фінансового стану і операцій, здійснених компанією. Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду, розкриття облікової політики та її змін, що робить можливим ретроспективний аналіз діяльності підприємства. Інформаційною базою для оцінювання фінансового стану підприємства є дані:

- балансу (форма № 1) [2];
- звіту про фінансові результати (форма № 2) [3];
- звіту про рух грошових коштів (форма № 3) [4];
- звіту про власний капітал (форма № 4) [5];
- дані статистичної звітності та оперативні дані.

Дані наведених вище звітів є найважливішою інформаційною базою аналізу діяльності. В них відображено фактичні результати, що впливають з умов господарсько-фінансової діяльності підприємства.

У процесі проведення економічного аналізу на особливу увагу заслуговує бухгалтерський баланс. Через характеристику наявності й використання власних і позикових коштів користувачі даних можуть одержати у балансі інформацію про платоспроможність підприємства, його фінансову стабільність та інші потрібні інвесторам дані.

Як свідчить практика, традиційна бухгалтерська діяльність з відображенням господарських операцій в облікових реєстрах сама по собі не завжди може дати відповідь на запити численних користувачів ділової інформації. Необхідно, щоб така інформація була певним чином трансформована та оброблена для цілей прийняття управлінських рішень. Тому можна стверджувати, що функції бухгалтера на підприємстві вже не можуть бути зведені до ведення бухгалтерських рахунків і складання звітності. У сучасних умовах бухгалтер повинен знати різні методи формування фінансових результатів, вміти вибрати і запропонувати керівництву той варіант облікової політики, який би забезпечив реалізацію прийнятої на підприємстві фінансової стратегії.

В умовах ринкової економіки важливе значення має одержання достовірної інформації для проведення аналізу фінансового стану підприємства і оцінки майна. Для усунення або мінімізації ризиків, які виникають при цьому, кожне управлінське рішення повинно мати під собою глибоке економічне підґрунтя. Необхідною умовою ефективного управління підприємством є дані аналізу стану, динаміки і тенденції його розвитку.

Належне інформаційне забезпечення управління виробництвом потребує вирішення двох завдань: створення системи інформації, яка б задовольняла вимоги управління на основі відповідної бази даних, та здешевлення обробки даних. Це може бути досягнуто інтеграцією обліку.

Інтеграція обліку – це створення системи облікової інформації на основі органічного поєднання даних різних видів обліку, тобто коли дані одного обліку органічно поєднуються з даними іншого, не порушуючи загальну методологію фіксації, збирання і обробки даних. Тобто з метою прийняття управлінських рішень необхідно сконцентрувати відповідну інформацію оперативного, бухгалтерського і статистичного видів обліку в одній інформаційній системі. Зазначимо, що інтеграція обліку не повинна привести до знищення різних видів обліку, а інтегроване використання трьох видів обліку буде сприяти отриманню комплексних даних, що найбільш повно характеризує господарську діяльність підприємств і їх результат. Це дозволить приймати найбільш правильні управлінські рішення.

За сучасних умов інтеграцію обліку можна розглядати щодо всієї системи господарського обліку та окремо бухгалтерського обліку. Інтеграція останнього стосується трьох проблем: поєднання управлінського і фінансового обліку; поєднання бухгалтерського і податкового обліку; побудова обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Економічний аналіз є основним споживачем інформації, тому найбільш чутливий до її недоліків. Таким чином, аналіз господарської діяльності припускає наявність певної організаційно-інформаційної моделі, побудова якої служить необхідною передумовою організації комплексного аналізу. Модель припускає вибір раціональної системи економічних показників, в якій останні знаходяться в певній субординації і взаємозв'язку, найточніше відображають економічну дійсність і сприяють активній дії на неї.

Таким чином, інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану – обов'язкова передумова його ефективного використання для управління. Але не тільки звітність використовують для оцінки діяльності підприємства. Не менш важливу роль відіграють поточні дані бухгалтерського та оперативного обліку, матеріали обстежень і вибіркового спостережень. У цьому зв'язку слід визначитись із системою показників, які найповніше характеризують фінансовий стан підприємства.

Список літератури

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-XIV.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87.

О. Гай, И. Рuzмайкина

Информационное обеспечение анализа финансового состояния предприятия в рамках бухгалтерского учета

В статье исследовано место бухгалтерского учета и финансовой отчетности в информационном обеспечении анализа финансового состояния предприятия. Обращено внимание на расширение функций бухгалтерской службы, на которую часто возлагается анализ деятельности предприятия и трансформация бухгалтерской информации для управленческого персонала. Рассмотрен вопрос интеграции учета, как средства создания эффективной системы учетной информации для целей управления предприятием.

О. Gai, I. Ruzmaykina

The informative providing of analysis of the financial state of enterprise is within the framework of account

In the article investigational a place of account and financial reporting is in the informative providing of analysis of the financial state of enterprise. Paid a regard to expansion of functions account service on which the analysis of activity of enterprise and transformation of account information is often laid for a managerial staff. The question of integration of account is considered, as to the mean of creation of the effective system of accounting information for the aims of management an enterprise.

Одержано 30.11.09

УДК 338.436

Д.В. Глінкіна, аспірант

Черкаський державний технологічний університет

Особенности та необхідні умови розширеного відтворення в галузі рослинництва

У статті досліджено особливості розширеного відтворення та визначено необхідні умови для нього в галузі рослинництва в сучасних умовах господарювання України. Охарактеризовано процес відтворення в сільському господарстві як простого так і розширеного. Проаналізовано процес розширеного відтворення в галузі рослинництва, та зокрема вплив держави на цей процес в сільському господарстві.

галузь, рослинництво, відтворення, розширене відтворення

Особенности розширеного відтворення в регіональній аграрній сфері обумовлюються специфікою галузі. Оскільки природні процеси виробництва тут тісно пов'язані зі ґрунтово-кліматичними факторами, біологічними умовами розвитку рослин, однакові затрати матеріально-грошових і трудових ресурсів забезпечують одержання різної кількості продукції в межах навіть однієї зони в різні роки. Протягом року впливають на результати виробництва підприємств і ефективності їх діяльності погодні й кліматичні умови [1].

Проблеми дослідження особливостей та необхідних умов розширеного відтворення в галузі рослинництва отримали широке висвітлення у вітчизняних наукових працях. Для розуміння сучасних тенденцій і проблем розвитку розширеного відтворення в галузі рослинництва велике теоретичне і методологічне значення мають роботи Намлієва Є. В. [1], Лисецького А. С. [2], Олійника О. В. [3], Маркса К. [4] та багатьох інших науковців.